

George R. Stewart

ZEMĚ TRVÁ

**Klasická postapo sci-fi,
která inspirovala Kingovo *Svědectví***

**ZEMĚ
TRVÁ**

Copyright © The Estate of George R. Stewart, 1949
This edition is published by arrangement with Peters,
Fraser and Dunlop Ltd.
through Andrew Nurnberg Associates Prague

*Všetchna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Jan Kozák, 2024
Cover © Zhivko P. Petrov, 2024
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2024

ISBN 978-80-277-5042-9 (pdf)

George R. Stewart

**ZEMĚ
TRVÁ**

přeložil Jan Kozák

F~~O~~B~~O~~S

Pro Jill

Pokolení odchází,
pokolení přichází,
ale země stále trvá.

KAZATEL 1,4

PRVNÍ ČÁST

Svět nemá konce

*Pokud by náhle vlivem mutace vznikl
vražedný typ virového kmene, díky rychlé
dopravě, ze které se dnes těšíme, by se mohl
dostat do nejvzdálenějších koutů světa
a způsobit smrt milionů lidí.*

– W. M. Stanley, v časopise
Chemical and Engineering News,
22. prosince 1947

Kapitola první

... a vláda Spojených států amerických s výjimkou distriktu Columbia je tímto pozastavena z důvodu mimořádné situace. Federální úředníci, včetně příslušníků ozbrojených sil, se podřídí příkazům guvernérů jednotlivých států nebo jakéhokoli jiného fungujícího místního orgánu. Z nařízení úřadujícího prezidenta. Bůh ochraňuj lid Spojených států...

Přinášíme čerstvé oznámení od Rady pro mimořádné události v oblasti Sanfranciského zálivu. Hospitalizační centrum West Oakland bylo opuštěno. Jeho funkce, včetně pohřbívání do moře, jsou nyní soustředěny v centru Berkeley. Konec oznámení.

Naladte si tuto stanici, která je nyní v severní Kalifornii jediná v provozu. Budeme vás informovat o vývoji, dokud nám to okolnosti dovolí.

...

Právě když se vyškrábal na skalní ostroh, uslyšel náhlé zachrastění a ucítil bodnutí jedových zubů. Automaticky trhl pravou rukou dozadu a uviděl hada, svinutého a hrozivého. Nebyl velký. Zvedl ruku ke rtům a silně se přisál zespondu k ukazováčku, odkud vytékala malá kapka krve.

„Neztrácej čas zabíjením hada!“ připomněl si.

Sklouzl z římsy, přičemž stále sál. Na dně uviděl kladivo. Leželo tam, kde ho zanechal. Na okamžik ho napadlo, že by mohl pokračovat bez něj. Ale to působilo jako panika, a tak se sehnul, zvedl kladivo levou rukou a vyrazil po nerovné stezce.

Nespěchal. Věděl, že je to lepší. Spěch jen zrychluje tep člověka a uspíší oběh jedu. Přesto mu srdce bušilo vzrušením a strachy, takže i kdyby spěchal, nic by se tím nejspíš nezměnilo. Když došel ke skupině stromů, vytáhl kapesník a ovázal si ho kolem pravého zápěstí. Pomocí větvičky ho zkroutil a získal tak nahrubo zhotovené škrtidlo.

Ubíral se dál a cítil, jak se vzpamatovává z paniky. Tlukot srdce už se zpomalil. Když zvážil situaci, vlastně neměl až tak velký strach. Mladý muž, energický a zdravý. Takové uštknutí by sotva mohlo být smrtelné, přestože byl sám a neměl k dispozici kvalitní léčebné prostředky.

Teď už před sebou viděl chatu. Ruka mu tuhla. Těsně předtím, než k ní došel, se zastavil a uvolnil škrtidlo. Dočetl se totiž, že by se to právě takto mělo dělat. Chvíli nechal v ruce kolovat krev a pak škrtidlo znovu utáhl.

Otevřel dveře a upustil přitom kladivo na podlahu. Kladivo se na těžké hlavě zvedlo, chvíli se pohupovalo sem a tam a pak zůstalo stát s rukojetí trčící do vzduchu.

Podíval se do zásuvky stolu a našel tam svoji sadu na hadí uštknutí, kterou měl mít v tento den všech dnů u sebe. Rychle podle návodu nařízl žiletkou úhledný malý křížek nad stopou po zubech a přiložil tam gumovou odsávačku. Pak si lehl na lůžko a sledoval, jak se gumová baňka pomalu rozšiřuje a vysává krev.

Necítil žádnou předtuchu smrti. Celá záležitost mu spíše připadala jen jako smůla. Lidé mu neustále říkali, že by neměl chodit do hor sám. „A nemáš s sebou ani psa!“ dodávali. Vždycky se jim smál. Se psem by byly neustále potíže, rval by se s dikobrazy nebo skunky a on psy stejně neměl rád. Teď by mu všichni vyčetli: „No vidíš, my jsme tě varovali!“

Jako by se o něj pokoušela horečka, začal si v hlavě připravovat obhajobu. „Možná,“ namítl by, „mě oslovilo právě to nebezpečí, které mi hrozilo!“ (Z těchto slov čísel nádech hrdinství.) Pravdivěji by mohl říct: „Bývám rád sám, občas potřebuji utéct od všech problémů s lidmi.“ Jeho nejlepší obhajobou by však bylo, že přinejmenším v posledním roce stejně chodil do hor sám, a to z pracovních důvodů. Jako postgraduální student pracoval na disertační práci s názvem *Ekologie oblasti Black Creek*. Měl prozkoumat vztahy lidí, rostlin a živočichů v této oblasti, ty minulé i ty současné. A rozhodně nemohl čekat, až se objeví správný společník. Každopádně ho nikdy nenapadlo, že by mu hrozilo nějaké velké nebezpečí. V okruhu osmi kilometrů od jeho chaty sice nikdo nebydlel, během léta však téměř neuplynul jediný den, aby se tu neobjevil nějaký rybář. Projížděl autem po kamenité cestě nebo jen tak podél potoka.

Ale když se nad tím zamyslel: kdy naposledy viděl rybáře? V posledním týdnu určitě ne. Vlastně si ani nepamatoval, jestli za ty dva týdny, co žil sám na chatě, nějakého spatřil. Jednou po setmění slyšel, jak okolo projíždí auto. Připadalo mu divné, že po té cestě jede nějaké auto za tmy, a nechápal, proč je to nutné, protože obvykle se lidé na noc utábořili dole a až ráno vyjeli nahoru. Ale možná, pomyslel si, možná se chtěli dostat nahoru ke svému oblíbenému potoku a vyrazit brzy ráno na ryby.

Ne, za poslední dva týdny vlastně s nikým neprohodil jedině slovo a ani si nepamatoval, že by někoho zahlédl.

Pulzující bolest ho přivedla zpět k tomu, co se dělo v současné době. Ruka začínala otékat. Uvolnil škrtidlo, aby se krev znovu rozproudila.

Ano, když se vrátil ke svým myšlenkám, uvědomil si, že se ocitl úplně mimo veškeré dění. Neměl rádio. Proto se domníval, že mohlo dojít ke krachu na burze nebo k dalšímu Pearl Harboru; něco takového by vysvětlovalo, proč sem teď jezdí tak málo rybářů. V každém případě byla asi hodně malá

šance, že by mu někdo přišel na pomoc. Musel se z toho dostat sám.

Ani tato vyhlídka ho však neznepokojovala. V nejhorším případě, uvažoval, bude dva nebo tři dny ležet ve své chatě, kde má dostatek jídla i vody. Alespoň než mu opadne otok na ruce. Pak už bude moci odjet autem k Johnsonovým, na nejbližší ranč.

Odpoledne se protahovalo. Když se blížil čas večere, neměl na nic chuť, nicméně uvařil si na benzinovém vařiči kávu a vypil několik šálků. Měl velké bolesti, ale navzdory jim i navzdory kávě se mu pořád chtělo spát.

Najednou se vzbudil v pološeru a uvědomil si, že někdo otevřel dveře chaty. Pocítil náhlou úlevu – přišla pomoc. Stáli tam dva muži v městských šatech a vypadali velmi slušně, i když podivně zírali kolem sebe. Jako by se báli. „Je mi špatně!“ promluvil z lůžka. Najednou viděl, jak se úlek v jejich tvářích mění v naprostou paniku. Prudce se otočili, ani nezařehli dveře, a utekli. O chvíli později se ozval zvuk startujícího motoru. Umlkl, až když auto vyjelo na cestu.

Poprvé v životě se zděsil. Zvedl se z lůžka a vyhlédl oknem ven. Auto už zmizelo za zatáčkou. Nechápal to. Proč najednou zděšeně zmizeli, aniž by mu nabídli pomoc?

Na východě bylo světlo, takže spal až do rána. Pravou ruku měl oteklou a silně bolestivou. Jinak se necítil příliš nemocný. Ohřál si kávu v konvici, uvařil si ovesnou kaši a znovu ulehl na lůžko v naději, že se po chvíli bude cítit natolik dobře, aby mohl riskovat cestu k Johnsonovým – samozřejmě pokud se mezitím neobjeví někdo, kdo by zastavil a pomohl mu. A ne jako tamti, kteří se asi museli zbláznit, když při pohledu na nemocného člověka utekli.

Zanedlouho se však začal cítit mnohem hůř a uvědomil si, že se zřejmě dostavil relaps. Později odpoledne už byl opravdu vyděšený. Ležel na lůžku a sepisoval vzkaz s tím, že by měl zanechat záznam o věcech, které se udály. Nebude samozřejmě trvat dlouho, než ho někdo najde; jeho rodiče

určitě za pár dní zavolají Johnsonovým, když o něm nebudou mít zprávy. Pokoušel se psát levou rukou a nakonec se mu nějak podařilo dostat slova na papír. Podepsal se pouze *Ish*. Dalo by mu příliš práce uvést celé své jméno Isherwood Williams. Navíc ho všichni stejně znali pod touto přezdívkou.

V poledne si připadal jako trosečník, který ze svého voru vidí, jak podél obzoru proplouvá parník. Zaslechl totiž hluk dvou aut projíždějících po strmé cestě. Přiblížila se a pak pokračovala dál, aniž by zastavila. Zavolal na ně, ale už byl slabý a jeho hlas rozhodně nedolehl těch sto metrů k odbočce. O tom nepochyboval.

Přesto se ještě před soumrakem s námahou postavil na nohy a rozsvítil petrolejovou lampu. Nechtěl zůstat potmě.

S obavami se sklonil, aby se podíval do malého zrcátka, které si kvůli šikmé střeše chaty musel postavit příliš nízko. Protáhlý obličej měl vždycky hubený, takže to nebyla žádná novinka, přes opálené tváře mu ale pronikal silný ruměnc. Velké modré oči měl podlité krví. Divoce na něj zíraly a leskly se horečkou. Světle hnědé vlasy, vždycky neposedné, mu teď trčely do všech stran a jen dotvářely zrcadlový portrét velmi nemocného mladého muže.

Vrátil se na lůžko a necítil žádný velký strach, i když se ho stále jistěji zmocňovalo přesvědčení, že umírá. Brzy ho přepadla prudká zimnice, která přešla do horečky. Lampa na stole stále hořela, takže viděl po celé chatě. Kladivo, které upustil na podlahu, tam dosud stálo s rukojetí namířenou strnule vzhůru, jako by nejistě balancovalo. Protože ho měl přímo před očima, zabíralo nepřiměřeně velkou část jeho vědomí – přemýšlel o něm trochu rozháraně, jako kdyby sestavoval poslední vůli. Takový staromódní testament, v němž popisoval majetek, který opouští. „Jedno kladivo, zvané *jednoruční*, váha hlavy dvě kila, topůrko dlouhé třicet centimetrů, mírně prasklé, poškozené působením povětrnostních vlivů, hlava kladiva poněkud zrezivělá, přesto použitelná.“ Byl neobyčejně potěšen, když kladivo našel, jelikož oceňoval to

opravdové spojení s minulostí. Používal ho nějaký horník za starých časů, kdy se v nízkém tunelu skály nekutalo jinak než s kladivem v ruce. Dvě kila byla zhruba váha, kterou se člověk tímto způsobem dokázal zručně ohánět, a kladivu se říkalo jednoruční, jelikož se ovládalo jednou rukou. Horečně přemítal, že by do své disertační práce mohl pro ilustraci zařadit i obrázek kladiva.

Většinu z těchto hodin temnoty prožil v noční můře, zmítán kašlem. Často se dusil, třásl se zimnicí a pak ho zase rozpálila horečka. Na těle mu vyskočila růžová vyrážka podobná spalničkám.

Za rozbřesku pocítil, že opět upadá do hlubokého spánku.

...

„Nikdy se to nestalo!“ nelze vykládat jako: „Nikdy se to nemůže stát!“ stejně jako nelze říkat: „Protože jsem si nikdy nezlomil nohu, je moje noha nezlomitelná,“ nebo: „Protože jsem nikdy nezemřel, jsem nesmrtelný.“ Člověk přitom pomyslí třeba na velké zamoření hmyzem – sarančaty nebo kobyilkami –, kdy se počty jedinců nějakého druhu náhle neúměrně zvýší a pak stejně dramaticky klesnou na nepatrný zlomek své někdejší populace. Také stavy vyšších živočichů kolísají. Životy lumíků se odehrávají ve velmi podobném cyklu. Zající měniví se po léta množí, až dosáhnou vrcholu, kdy se zdá, že jsou všude; pak na ně s dramatickou náhlostí padne mor. Někteří zoologové dokonce navrhli biologický zákon: že počet jedinců určitého druhu nikdy nezůstává konstantní, ale vždy stoupá a klesá – čím je zvíře vyspělejší a čím pomaleji se rozmnožuje, tím delší je období jeho fluktuace.

Po většinu devatenáctého století představoval buvol africký neodmyslitelnou součást stepi. Bylo to silné zvíře, které mělo jen málo přirozených nepřátel, a pokud by probíhalo sčítání buvolí populace, po desítky let by se ukazovalo, jak se jeho počty neustále zvyšovaly. Pak však ke konci století dosáhl svého vrcholu a náhle jej postihla epidemie moru skotu. Později se stal buvol téměř kuriozitou a v mnoha lokalitách svého

výskytu vyhynul. V posledních padesáti letech se jeho stavy opět pomalu zvyšují.

Co se týče člověka, není příliš důvodů domnívat se, že by mohl v dlouhodobém horizontu uniknout osudu ostatních tvorů, a pokud existuje biologický zákon „přílivu a odlivu“, ocitá se nyní ve velmi nebezpečné situaci. Během deseti tisíc let se jeho populace navzdory válkám, moru a hladomorům neustále zvyšovala, a to čím dál rychleji. Z biologického hlediska hází člověk samé sedmičky až příliš dlouho.

...

Když se ráno probudil, pocítil náhlou radost. Předtím se obával, že se mu ještě přitíží, ale cítil se naopak mnohem lépe. Už se nedusil a také ruku měl na dotyk chladnější. Otok se zmenšil. Předchozího dne se cítil tak špatně kvůli nemoci, která ho postihla, takže neměl čas myslet na ruku. Jako by jedno zastavilo druhé a následně obojí ustoupilo. V poledne už měl jasnou hlavu a nepřipadal si ani nijak zvlášť zesláblý.

Snědl oběd a rozhodl se, že by mohl dojet k Johnsonovým. Neobtěžoval se s balením všech věcí. Vzal si jenom své drahocenné zápisníky a fotoaparát. Na poslední chvíli sebral z náhlého popudu také kladivo, odnesl ho do auta a hodil na podlahu. Pomalu vyrazil na cestu, přičemž pravou ruku používal co nejméně.

U Johnsonových panoval všude klid. S autem zastavil u benzinové pumpy. Nikdo mu nepřišel natankovat, ale to nebylo nic zvláštního, protože Johnsonova pumpa, stejně jako mnoho jiných v horách, byla obsluhována nahodile. Zastroubil a dál čekal. Po minutě vystoupil a vyšel po vratkých schodech, které vedly do místnosti sloužící jako neformální obchůdek, kde si táborníci mohli doplnit zásoby cigaret a konzerv. Vešel dovnitř, ale nikoho tam nenašel.

Zmocnil se ho pocit překvapení. Když strávil nějakou dobu sám, často se mu stávalo, že si nebyl jistý, který je přesně den. Středa, pomyslel si. Ale mohlo být klidně úterý

nebo čtvrtek. Přesto neomylně tušil, že musí být všední den, nikoli neděle. V neděli, nebo třeba i na celý víkend, mohli Johnsonovi případně zavřít obchod a vyrazit někam na výlet. S ničím si hlavu příliš nelámali a nevěřili na to, že by se obchodu měla dát přednost před potěšením. Přesto do značné míry záviseli na tržbách, které obchod v rybářské sezóně přinášel; těžko si mohli dovolit odjet na delší dobu. A i kdyby se vydali na dovolenou, zamkli by dveře. Nicméně u horalů jste nikdy nevěděli. Ta příhoda by možná stála i za odstavec v jeho disertační práci. Každopádně nádrž auta měl téměř prázdnou. Pumpa byla odemčená, a tak si natankoval osmatřicet litrů benzínu a s obtížemi vypsál šek, který nechal na pultu spolu se vzkazem: „Nenašel jsem vás, asi jste pryč. Vzal jsem si osmatřicet litrů. Ish.“

Když jel po silnici, zmocnil se ho mírný pocit neklidu – Johnsonovi jsou ve všední den pryč, dveře odemčené, nikde žádní rybáři, pak v noci to projíždějící auto a hlavně ti muži, kteří vzali nohy na ramena, když uviděli jiného muže ležet nemocného na lůžku v odlehlé horské chatě. Ale kolem panoval jasný den a ruka ho příliš nebolela; navíc se zdálo, že se vyléčil z té podivné infekce. Tedy pokud to vůbec bylo něco jiného než důsledek hadího uštknutí. Cítil se téměř normálně. Cesta se teď klidně vinula mezi širokými borovicovými háji podél malého zurčícího potůčku. Než dojel k elektrárně Black Creek, bylo mu zase dobře i na duši.

V elektrárně vše vypadalo jako obvykle. Slyšel vrčení velkých generátorů a viděl, jak se zpod nich valí proudy zpěněné vody. Na můstku svítilo světlo. Pomyslel si: „Předpokládám, že se neobtěžují to alespoň někdy zhasnout. Mají tolik elektriny, že nepotřebují šetřit.“

Uvažoval, že se vydá přes můstek k elektrárně, jen aby někoho viděl a rozptýlil ony podivné obavy, které začal pocítovat. Ale vzhled a rámusení všeho, co tu běželo normálně, ho uklidnily. Svědčily o tom, že elektrárna funguje jako obvykle, i když neviděl žádné lidi. Na tom, že nikoho nepotkal,

ostatně nebylo nic pozoruhodného. Proces se řídil takřka automaticky, takže v elektrárně pracovalo jen pár lidí a ti se většinou zdržovali uvnitř.

Právě když opouštěl elektrárnu, vyběhla zpoza jedné z budov velká kolie. Pak na Ishe z druhé strany říčky hlasitě a prudce zaštěkala. Vzrušeně pobíhala sem a tam.

„Hloupý pes!“ pomyslel si. „Proč je tak rozčilený? Snaží se mě snad zahnat, abych neukradl elektrárnu?“ Lidé měli sklony inteligenci psů zásadně přeceňovat!

Zahnul za zatáčku a nechal psí štěkot za sebou. Pohled na toho psa byl dalším důkazem, že se nic nevymyká normálu. Nato si Ish začal v autě spokojeně pískat. Za nějakých šestnáct kilometrů měl dorazit do nejbližšího, malého městečka zvaného Hutsonville.

...

Vezměme si případ krysy Maclearovy. Tento zajímavý hlodavec obýval Vánoční ostrov, malý kousek tropické zeleně ležící asi tři sta dvacet kilometrů jižně od Jávy. Poprvé byl vědecky popsán v roce 1887, přičemž lebku označili za velkou a silně stavěnou, s korálkovitými nadočnicovými hranami a předním okrajem jařmové kosti, který nápadně vyčníval.

Jeden přírodovědec pozoroval, že krysy se na ostrově vyskytují „v houfech“ a živí se ovocem a mladými výhonky. Pro krysy ostrov představoval celý svět, takový pozemský ráj. Pozorovatel si poznamenal: „Zdá se, že se rozmnožují po celý rok.“ Tropický porost byl však tak bujný a bohatý na potravu, že krysy nedosáhly takového počtu, aby mezi příslušníky druhu vznikla konkurence. Jednotlivé krysy se jevily mimořádně dobře živené, ba dokonce nepřiměřeně tučné.

V roce 1903 se objevila nová nemoc. Vzhledem ke stísňenosti krys a pravděpodobně také kvůli jejich změkčilosti se ukázalo, že jsou všeobecně náchylné, a brzy začaly umírat po tisících. Navzdory velkému počtu, navzdory bohaté nabídce potravy a navzdory velmi rychlému rozmnožování tento druh vyhynul.

...

Překonal stoupání a necelé dva kilometry daleko spatřil Hutsonville. Právě když začal sjíždět ze svahu, koutkem oka zahlédl něco, kvůli čemu ho zamrazilo. Automaticky prudce šlápl na brzdu. Vrátil se zpátky, poněvadž stále nevěřil svým očím. Právě tam – u silnice, jasně viditelné – leželo tělo zcela oblečeného muže, jemuž po tváři lezli mravenci. Tělo tam muselo ležet nejméně den nebo dva. Jak to, že si ho nikdo nevšiml? Nedíval se blíže ani nijak dlouho, jelikož se musel dostat do Hutsonvillu a co nejdříve zavolat koronera. Spěchal proto zpátky k autu.

Přesto když znovu nastartoval, nemohl zahnat podivný pocit kdesi hluboko uvnitř, že toto není případ pro koronera a že možná ani žádného koronera nesežene. Neviděl nikoho ani u Johnsonových, ani u elektrárny a na silnici nepotkal žádné auto. Jediné, co se zdálo být ze starého života skutečné, bylo světlo svítící v elektrárně a tiché hučení velkých generátorů.

Když pak dorazil k prvním domům, najednou se mu dýchalo lépe, protože na prázdném pozemku v prachu tiše hrabala slepice, vedle ní se popelilo půl tuctu kuřat a o kousek dál se po chodníku procházela černo-bílá kočka tak bezstarostně jako za každého jiného červnového dne.

Na ulici panovalo odpolední horko a on nikoho neviděl. „Klid jako někde v mexickém městě,“ pomyslel si, „všichni si dopřávají siestu.“ Pak si uvědomil, že to řekl nahlas, jako když si člověk píská, aby si dodal odvahy. Přijel k obchodní čtvrti, zastavil auto u obrubníku a vystoupil. Nikde ani noha.

Zkusil dveře malé restaurace. Byly otevřené. Vešel dovnitř. „Haló!“ zavolal.

Nikdo nepřišel. Ani ozvěna se neozvala, aby ho uklidnila.

Dveře banky našel zamčené, ačkoli ještě zdaleka nenastala zavírací doba, a on si byl jistý (čím víc o tom přemýšlel), že ten den musí být úterý nebo středa, možná čtvrtek. „Co jsem vlastně zač?“ dumal. „Rip van Winkle?“ Jenomže Rip

van Winkle, i když prospal dvacet let, se vrátil do vesnice, která byla stále plná lidí.

Dveře železářství vedle banky byly otevřené. Vešel dovnitř, znovu zavolal a opět žádná odezva. Nahlédl do pekárny; tentokrát se ozval jen nepatrný zvuk, jaký dokáže vydat cupitající myš.

Odešli snad všichni na baseballový zápas? To by přece obchody zavřeli. Vrátil se k autu, sedl si na sedadlo a rozhlédl se. Je on sám v deliriu a leží stále ještě na lůžku? Napůl měl chuť odjet pryč; vzrůstala se v něm panika. Nato si všiml, že podél ulice parkuje několik aut, přesně jako za každého nepříteliš rušného odpoledne. Rozhodl se, že nemůže jen tak jet dál, protože musí nahlásit mrtvého. A tak stiskl klakson a opuštěnou ulicí se do odpoledního klidu rozlehlo hlasité zatroubení. Chvilku počkal a znovu zatroubil, dvakrát. Znovu a znovu v narůstajícím strachu tlačil na klakson. Přitom se rozhlížel kolem sebe a doufal, že uvidí, jak někdo vykoukne ze dveří, nebo že alespoň zahlédne něčí hlavu u okna. Přestal troubit. Opět zavládlo ticho, až na to, že kdesi daleko zaslechl pronikavé kdákání slepice. „Ta se musela tak vyplašit, že snesla vejce!“ pomyslel si.

Zpoza rohu se po chodníku vybelhal tlustý pes, takový, jakého potkáte na hlavní ulici v každém malém městě. Ish vystoupil z auta a postavil se proti psovi. „Vidím, že žrádlo ti určitě nechybělo,“ řekl. (Pak se mu náhle sevřelo hrdlo, když si vzpomněl na věci, které by pes mohl žrát.) Pes se rozhodně nechoval přátelsky. Obešel ho a držel si odstup; pak pokračoval dál ulicí. Nesnažil se ho přivolat k sobě ani ho následovat; pes mu přece nemůže nic říct.

„Mohl bych si zahrát na detektiva, zajít do některého z těch obchodů a porozhlédnout se,“ napadlo ho. Pak ale dostal lepší nápad.

Naproti přes ulici stála malá kulečnicková herna, kde čas-to zastavoval a kupoval si noviny. Přistoupil k herně. Dveře byly zamčené. Podíval se oknem a uviděl na věšáku noviny.

Usilovně dovnitř zíral navzdory odrazu světla v okně a najednou si uvědomil, že na titulních stranách stojí titulky velké, jako když napadli Pearl Harbor. Četl:

VÁŽNÁ KRIZE

Jaká krize? S náhlým odhodláním se vrátil k autu a zvedl kladivo. O chvíli později už stál s těžkou hlavou kladiva přede dveřmi.

Rázem ho ale zastavily všemožné zábrany – byl to zvyk. Civilizace se k němu přiblížila a téměř fyzicky ho držela za ruku. Takové věci nemůžeš dělat! Nesmíš se vloupat do obchodu – ty, občan dodržující zákony! Podíval se ulicí nahoru a dolů, jako by se na něj mohl přiřítit policista nebo rovnou celý jejich oddíl.

Prázdná ulice ho však znovu přivedla zpět k sobě a strach ho přinutil přemoci zábrany. „No a co,“ pomyslel si, „klidně ty dveře zaplatím, když budu muset!“

S pocitem, že pálí mosty a opouští civilizaci, se vši silou ohnal těžkým kladivem a udeřil do zámku dveří. Dřevo se odštíplo, dveře se rozletěly a on vstoupil dovnitř.

První šok zažil, když vzal do ruky noviny. *Události*, ty, které si pamatoval, bývaly silné – měly nejméně dvacet nebo třicet stran. Avšak noviny, které teď vzal do ruky, byly tenké jako venkovský týdeník, tvořené jen jedním složeným listem. Stálo na nich datum z předchozího týdne, středa.

Z titulků se dozvěděl to nejpodstatnější. Spojené státy od pobřeží k pobřeží zachvátil útok nějaké nové a neznámé nemoci, která se šíří nesmírně rychle a je smrtelná. Odhady pro různá města, pravda, nepochybně víc než odhady, uváděly, že již zemřelo pětadvacet až pětatřicet procent obyvatel. Četl, že z Bostonu, Atlanty a New Orleansu nejsou k dispozici žádné zprávy, což naznačovalo, že zpravodajské služby v těchto městech již selhaly. Rychle pročítal zbytek novin a vstřebával různé informace – ale byla to zvěť, kterou si jen stěží dokázal

dát dohromady v nějakém logickém pořadí. Svými příznaky se nemoc podobala jakémusi druhu superspalniček. Nikdo si nebyl jistý, ve které části světa nemoc vznikla; kvůli cestování letadlem se objevila téměř současně ve všech centrech civilizovaného světa a překonala veškeré pokusy o karanténu.

Jeden významný bakteriolog v rozhovoru uvedl, že výskyt nějaké nové nemoci byl vždy možností, která znepokojovala ty nejprozíravější epidemiology. Zmínil se například o takových kuriózních, i když drobných epidemiích, jako je anglický pot a Q horečka. Pokud jde o původ nové nemoci, nabídl tři možnosti. Mohla vzniknout z nějakého zvířecího rezervoáru nákazy; nebo mohla být způsobena novým mikroorganizmem, nejspíše virem vzniklým mutací; či mohla uniknout, možná ji někdo dokonce pomstychtivě uvolnil z laboratoře zaměřené na bakteriologickou válku. Poslední myšlenka byla zřejmě nejoblíbenější. Předpokládalo se, že se nemoc přenáší vzduchem, možná na prachových částicích. Zajímavé bylo, že izolace jedince se zdála být bez účinku.

V jednom telefonickém rozhovoru vedeném přes Atlantik se starý nevrlý britský mudrc vyjádřil: „Člověk je čím dál hloupější už několik tisíc let; já sám nebudu plýtvat slzami nad jeho smrtí.“ Na druhou stranu, stejně nevrlý americký kritik doporučoval náboženství: „Teď nás může zachránit jen víra, modlím se každou hodinu.“

Následovala hlášení o rabování, zejména v obchodech s alkoholem. Celkově se však dařilo udržovat pořádek. Lidé měli pravděpodobně strach. Louisville a Spokane hlásily požáry, které se kvůli zdecimovaným hasičským sborům vymkly kontrole.

Ani do tohoto čísla, o němž jistě tušili, že je jejich posledním, však pánové z tisku neopomněli zařadit několik svých oblíbených kuriozit. V Omaze pobíhal po ulicích nahý náboženský fanatik a provolával konec světa a rozlomení sedmé pečeti. V Sacramentu otevřela šílená žena klece cirkusového zvířence ze strachu, aby zvířata nezemřela hladu, a rozsápala

ji lvice. Vědecky zajímavější ovšem bylo, že ředitel zoologické zahrady v San Diegu oznámil, že jeho opice a lidoopi rychle vymírají, zatímco ostatní zvířata zůstala nezasažena.

Při čtení Ish cítil, jak slábne. Hromadila se v něm hrůza a zdrcující pocit samoty. Přesto stále fascinovaně pokračoval.

Civilizace – lidstvo – podlehlo, jak se zdálo, statečně. Z měst prý uteklo mnoho lidí. Avšak ti, kteří zůstali, netrpěli, jak jen to mohl z týden starých novin vyčíst, žádným nedůstojným zděšením. Civilizace ustoupila, ale odnesla si s sebou své raněné a postavila se nepříteli čelem. Lékaři a zdravotní sestry zůstali na svých místech a tisíce dalších se přihlásily jako pomocníci. Celé části měst byly vyhrazeny jako nemocniční zóny a místa pro soustředění lidí. Běžný provoz se zastavil, ale potraviny se stále nouzově zpracovávaly. I když třetina obyvatelstva již zemřela, ve většině měst zůstávaly zachovány služby jako telefonní linka, zásobování vodou, světlem a elektřinou. Aby se překonaly nesnesitelné podmínky, které by mohly vést k úplnému rozkladu morálky, prosazovaly úřady přísná nařízení o okamžitém hromadném pohřbívání.

Dočetl noviny a pak si je přečetl ještě jednou a pozorněji. Očividně už nemusel nic dělat. Když list odložil, vyšel ven a sedl si do auta. Uvědomil si, že neexistuje žádný zvláštní důvod, proč by měl sedět ve svém autě, a ne v jiném. Už neexistovalo žádné vlastnické právo, a přesto se cítil pohodlněji, když se jím musel řídit. (Tlustý pes se opět procházel po ulici, ale ani teď na něj nezavolal.) Seděl tam dlouho a přemýšlel; nebo spíš skoro nepřemýšlel. Zdálo se, že jeho mysl se jen převaluje, aniž by někam směřovala.

Potom se přece jen probral. Slunce už skoro zapadlo. Nastartoval motor a jel autem po ulici, přičemž občas zastavil, aby zatroubil. Zatočil do boční ulice a metodicky objížděl město a troubil na klakson. Město bylo malé, tudíž se za čtvrt hodiny ocitl zpátky tam, odkud vyjel. Nikoho neviděl a neslyšel žádnou odpověď. Zahlédl čtyři psy, několik koček,

značný počet slepic a jednu krávu, která se pásala na volném prostranství, zatímco jí z krku visel kus přetrženého provazu. Podél dveří udržovaného domu čenichala velká krysa.

V obchodní čtvrti se už nezastavil, nýbrž jel dál, až dorazil k domu, o němž nyní věděl, že je to nejhonosnější dům ve městě. Vystoupil z auta a kladivo si vzal s sebou. Tentokrát už před zamčenými dveřmi nezaváhal. Třikrát do nich silně udeřil a dveře se rozrazilily směrem dovnitř. Jak předpokládal, v obývacím pokoji stálo velké rádio.

Provedl rychlou prohlídku, dole i nahoře. „Nikdo tu není!“ usoudil. Pak ho napadl chmurný podtext samotného slova: „Nikdo – čili žádné tělo!“

Cítil, jak mu v hlavě ty dva významy splývají, a tak se vrátil do obývacího pokoje. Zapnul rádio a zjistil, že elektřina stále funguje. Nechal elektronky zahřát a pak pomalu pátral. Do ostražitých ušních bubínků mu však doléhalo jen slabé praskání statické elektřiny, žádné vysílání se nekonalo. Přepnul na krátké vlny, ale i ty mlčely. Metodicky znovu prohledal obě pásma. Samozřejmě, pomyslel si, některé stanice by mohly ještě fungovat; pravděpodobně nebudou mít čtyřiadvacetihodinový program.

Nechal rádio naladěné na vlnovou délku, na které vysílala – nebo spíš vysílávala – významná stanice. Kdyby to udělal kdykoli jindy, hned by ji uslyšel. Šel a lehl si na rozkládací pohovku.

Navzdory hrůznosti situace se cítil jako divák, který sleduje poslední dějství velkého dramatu. Uvědomil si, že právě to je pro jeho osobnost charakteristické. Byl – nebo tedy býval, či je (no, vlastně na tom nezáleží) – student, začínající odborník, a ten se nutně orientuje spíše na pozorování, než aby se hned zapojoval.

Při tomto pozorování se mu dokonce dostalo chvilkového ironického uspokojení. Uvažoval totiž o té katastrofě jako o názorné ukázce výroku, který kdysi slyšel od jednoho profesora ekonomie: „Nikdy nenastane zrovna ten problém, který

očekáváte, vždycky se něco přihlíží z druhé strany.“ Lidstvo se třáslo kvůli zkáze způsobené válkou a zdály se mu zlé sny o městech rozmetaných na kusy včetně obyvatel, o zvířatech, která byla také zabita, a o vegetaci, která zmizela z povrchu zemského. Ve skutečnosti to však vypadalo, že lidstvo bylo odstraněno poměrně elegantně, s minimálními škodami. To by vlastně mohlo nabídnout zajímavé podmínky pro život přeživších, pokud tedy vůbec nějakí jsou, uvažoval roztěkaně.

Pohodlně ležel na pohovce, venku se schýlilo k teplému večeru. Cítil se fyzicky slabý ze své nemoci a emocionálně vyčerpaný. Brzy usnul.

...

Vysoko nad hlavou se pohybovaly měsíce, planety a hvězdy po svých dlouhých hladkých elipsách. Neměly oči a neviděly, ale od chvíle, kdy se v člověku probudila fantazie, si představoval, že se dívají na zem.

A pokud tomu tak je, můžeme si to představovat i nadále, a jestliže se právě té noci podívaly dolů na zem, co viděly?

Musíme říci, že neviděly žádnou změnu. Ačkoli kouř z komínů a táborových ohňů již nezatemňoval atmosféru, vzhůru stále stoupal kouř ze sopek a lesních požárů. I při pohledu z měsíce se oné noci musela planeta jevit ve své obvyklé nádheře – nebyla jasnější ani temnější.

...

Probudil se za plného světla. Ohnul ruku a zjistil, že bolest po hadím kousnutí se zmenšila, cítil jen místo zranění. Také v hlavě se mu vyjasnilo a uvědomil si, že i nemoc, pokud to všechno nebyl jen následek hadího uštknutí, se opět zlepšila. Pak se náhle zarazil a došlo mu něco, co předtím vůbec nebral v úvahu. Zřejmým vysvětlením bylo, že vlastně chytil tu novou nemoc a že bojovala s hadím jedem v jeho krvi, přičemž jedno neutralizovalo druhé. Přinejmenším se takto dalo nejjednodušeji vysvětlit, proč zůstal naživu.

Tiše ležel na pohovce a nezneklidňoval se. Jednotlivé kousky skládačky teď začínaly zapadat na svá místa. Muži, kteří

v panice utekli, když viděli, že v chatě leží někdo nemocný – to byli jen nějakí ubozí uprchlíci, kteří se báli, že je náказа už předběhla. Vůz, který ve tmě ujížděl po cestě, vezl další lidi na útěku, možná i Johnsonovy. A ta rozrušená kolie se mu snažila dát najevo, že se v elektrárně dějí podivné věci.

Jak tam tak ležel, nezděsil se dokonce ani pomyšlení, že by mohl být jediným zbývajícím člověkem na celém světě. Možná proto, že už nějakou dobu neviděl mnoho lidí pohromadě, a tak na něj šok po tom novém zjištění nemohl působit tak silně jako na někoho, kdo viděl umírat všechny své blízké. Zároveň však nemohl uvěřit a ani neměl důvod tomu věřit, že na světě zůstal sám. Poslední zpráva v novinách přece uváděla, že počet obyvatel se snížil snad jen o třetinu. Vylidnění malého města, jako je Hutsonville, poukazovalo pouze na to, že se obyvatelstvo rozptýlilo nebo se stáhlo do jiného centra. Než začne ronit slzy nad zničením civilizace a zánikem člověka, měl by zjistit, zda byla civilizace skutečně zničena a zda lidský druh zmizel. Zřejmě by se měl nejprve vrátit do domu, kde žili – nebo, jak doufal, možná ještě žijí – jeho rodiče. Takto si stanovil plán pro nový den a poté pocítil klidné uspokojení. Dostavilo se vždycky, když zmatek v mysli ustoupil jistotě, byť jen dočasně.

Vstal a znovu prohledal obě rádiová pásma. Opět bez výsledku.

Šel do kuchyně, otevřel dveře ledničky a zjistil, že stále funguje. Na policích našel slušný sortiment potravin, i když ne zase natolik, jak by se dalo očekávat. Zásobování zřejmě selhalo chvíli před opuštěním domu, tudíž nebyla zásoba potravy zrovna bohatá. Přesto tu leželo šest vajec, půl kila másla a kousek slaniny spolu s několika hlávkami salátu, trochou celeru a dalšími zbytky. Když nahlédl do skříňky, našel plechovku grapefruitového džusu; v chlebníku byl bochník, suchý, ale ne nepoužitelný. Odhadl, že jeho stáří by odpovídalo asi tak pěti dnům, čímž získal lepší představu o době, kdy mohlo být město opuštěno. S takovými zásobami po ruce

by si on, rozený táborník, mohl klidně rozdělat venku oheň a připravit si výborné jídlo. Nicméně otočil raději vypínačem elektrického vařiče a hned ucítil, jak z něj začíná sálat teplo. Uvařil si vydatnou snídani, a dokonce se mu podařilo udělat z chleba přijatelné toasty. Jako vždycky, když přišel z hor, lačnil po všem čerstvém a zeleném, a tak ke své tradiční snídani složené ze slaniny, vajec a kávy přidal ještě přílohu z hlávkového salátu.

Vrátil se na pohovku, posloužil si z červené lakované krabičky na nedalekém stole a zapálil si po snídani cigaretu. Zatím, uvažoval, mu udržení života nedělalo žádné problémy.

Cigareta ještě nebyla ani pořádně vysušená. Po dobré snídani a dobré cigaretě se necítil znepokojený. Vlastně své starosti odložil a rozhodl se, že se jimi nebude zabývat, dokud skutečně nezjistí, jak moc je to potřeba.

Jakmile dokouřil, napadlo ho, že vlastně ani není nutné mít nádobí, ale protože byl od přírody pečlivý, šel do kuchyně a ujistil se, že dobře zavřel ledničku a vypnul elektrický vařič. Pak vzal kladivo, které se mu už tolik osvědčilo, a vyšel ven rozbitými vchodovými dveřmi. Nasedl do auta a vydal se na cestu domů.

Necelý kilometr za městem zahlédl hřbitov. Uvědomil si, že si na něj předchozího dne nevzpomněl. Aniž by vystoupil z auta, povšiml si dlouhé řady nových hrobů a také buldozeru u velké hromady hlíny. Nejspíš už opravdu nezbylo mnoho lidí, kteří by měli Hutsonville opustit, usoudil.

Za hřbitovem se silnice svažovala dolů. Při pohledu na prázdnotu kolem na něj znovu dolehla deprese; toužil třeba jen po tom, aby se na kopci před ním objevil alespoň jediný rachotící nákladák, ale žádný tam nebyl.

Na poli stálo několik volů a s nimi pár koní. Oháněli se ocasy po mouchách jako za každého horkého letního rána. Nad nimi se ve větru pomalu otáčela ramena větrného mlýna a pod napajedlem se rozprostíral malý kousek zelené a udupané blátivé půdy, nic víc.

Na této silnici pod Hutsonvillem však nikdy nebýval velký provoz, takže každé ráno mohl ujet několik kilometrů, aniž by někoho potkal. Když přijel k dálnici, pokaždé se to změnilo. I teď na křižovatce fungovaly semaforey a on automaticky zastavil, protože svítila červená.

Ale tam, kde měly proudit kamiony, autobusy a osobní auta a zaplnit celé čtyři jízdní pruhy, zela jen prázdnota. Poté, co na chvíli zastavil na červenou, projel křižovatkou dál, i když se cítil lehce provinile.

Na dálnici, kde měl čtyři pruhy pouze pro sebe, se všeho jevílo ještě přízračnější předtím. Zdálo se mu, že jede napůl omámený, a jen tu a tam ho vytrhla nějaká zvláštní scéna, která ho zaujala.

Po vnitřním pruhu před ním se něco šouralo. Rychle se k tomu zezadu přiblížil. Pes? Ne, viděl špičaté uši a lehké hubené nohy, šedé, místy dožluta. To nebyl pes ze statku, nýbrž kojot, který se za bílého dne klidně ploužil po dálnici. Zvláštní, jak brzy zvíře poznalo, že se svět změnil a že si může užívat nové svobody! Přiblížil se k němu a zatroubil. Zvíře trochu zrychlilo krok, přešlo do protějšího pruhu a zamířilo přes pole pryč. Zřejmě ho nic nijak zvlášť neznepokojovalo.

Dvě auta ležela převrácená na silnici a blokovala dva jízdní pruhy. Byla to ošklivá nehoda. Sjel na krajnici a zastavil. Pod jedním autem leželo rozdrcené tělo muže. Vystoupil, aby se podíval. Žádné další tělo tam nebylo, ačkoli na asfaltu našel stopy krve. I kdyby si uvědomil nějaký zvláštní důvod, proč muže pohřbít, stejně by nedokázal auto z jeho těla zvednout. Jel tedy dál.

Ani se neobtěžoval zaregistrovat jméno města, kde zastavil pro benzin, ačkoli bylo poměrně rozlehlé. Elekřina stále fungovala. U velké pumpy sejmul hubici ze stojanu a naplnil nádrž. Jeho auto se dost dlouho pohybovalo v horách, proto zkontroloval také chladič a baterii a nalil do motoru litr oleje. Ještě si všiml, že jedna pneumatika potřebuje více vzduchu, a když přitlačil vzduchovou hadici k ventilu, slyšel, jak motor

kompresoru náhle začal zvyšovat tlak. Ano, člověk odešel, ale tak nedávno, že všechny jeho dobře vymyšlené automatické procesy stále probíhaly i bez jeho péče.

Na hlavní ulici nějakého jiného města zastavil a dlouze zatroubil na klakson. Neočekával, že by se mu dostalo nějaké odpovědi, ale na této ulici ho zarazilo něco, co způsobovalo, že vypadala normálněji než v jiných městech. Mnoho aut stálo u parkovacích automatů a na každém z nich mezitím naskočil červený praporek přestupku. Mohlo by to být nějaké nedělní ráno, kdy tu spousta aut parkovala přes noc a obchody ještě neotevřely nebo nezačali chodit lidé. Teď už však slunce stálo téměř nad hlavou. Pak si všiml něčeho, co ho přimělo zastavit. Dodávalo to místu iluzi oživení. Před restaurací nazvanou *Derby* visel neonový poutač stále v plné činnosti – malý koník usilovně cválal, nohy se mu kmitaly v pravidelných intervalech. V plném slunečním světle byla slabá růžová záře sotva viditelná, tedy kromě pohybu koníka. Ish při pohledu na poutač zachytil rytmus – *raz, dva, tři*. (Na třetí dobu měl koník nohy těsně skrčené pod tělem, jako by se vznášel ve vzduchu bez nich). *Čtyři* – vrátily se do zpola natažené polohy. *Raz, dva, tři, čtyři*, takto to šlo po sobě. *Raz, dva, tři, čtyři*. Stále cválal v horečné aktivitě, a přesto při svém ustavičném cválání nikam nedorazil; teď dokonce po většinu času cválal, aniž by to mohl kdokoli pozorovat. Hleděl na něj a připadal mu jako malý statečný koník, třebaže nicotný a hloupý. Ten kůň, napadlo ho najednou, je jako tahle civilizace, na kterou byl člověk tak pyšný, která se tak usilovně hnala vpřed, a přece nikdy nikam nedošla.

Najednou spatřil, jak se proti obloze zvedá kouř. Srdce mu poskočilo. Rychle odbočil na vedlejší silnici a vyrazil směrem k dýmu. Ale ještě než k němu dojel, uvědomil si, že tam nikoho nenajde, a jeho zápal opět pohasl. Dojel až k dýmu, načež postřehl, že je to malý statek, který začíná tiše hořet. Jistě, soudil, existuje mnoho důvodů, proč může oheň vzniknout bez přičinění lidí. Mohla se samovolně vznítit hromada hadrů

od oleje, mohl zůstat zapnutý nějaký elektrický přístroj nebo se mohl zaseknout motor v ledničce a začít hořet. Domek byl zřejmě odsouzen k zániku. Nemohl s tím nic dělat a neexistoval ani žádný zvláštní důvod, proč by měl nějak zakročit, i kdyby mohl. Otočil se a zamířil zpátky k dálnici.

Nechvátal a často zastavoval, aby všechno prozkoumal, takže jel spíše na půl plynu. Tu a tam zahlédl těla, ale většínou nacházel jen pustinu. Nástup nemoci probíhal pravděpodobně dostatečně pomalu, aby lidé obvykle nepadali na ulici. Projížděl jedním městem, kde se ve vzduchu vznášel zápach mrtvol. Vzpomněl si na to, co četl v novinách; asi tu došlo k soustředění lidí na určitých místech a v těch se nyní mrtvoly nacházely v největším množství. V tom městě uviděl až příliš důkazů o smrti a žádný o životě. Neměl důvod, proč zastavovat a pátrat. Určitě by se tam nikdo nezdržoval déle, než by považoval za nutné.

Pozdě odpoledne přešel hřeben pahorkatiny a spatřil záliv, který se rozzářil pod zapadajícím sluncem. Z rozlehlého města tu a tam stoupal kouř, avšak nevypadal jako kouř vycházející z komínů. Pokračoval dál k domu, kde kdysi bydlel se svými rodiči. Nedělal si žádnou naději. Zázrakem bylo už to, že on sám přežil – stal by se zázrak nad zázraky, kdyby mor ušetřil i ostatní členy jeho rodiny!

Z bulváru odbočil na San Lupo Drive. Všechno vypadalo stejně, ačkoli chodníky nebyly tak dobře zametené, jak vyžadovala norma San Lupo Drive. Ta ulice se vždycky těšila velké úctě a i nyní si zachovává dekorum, pomyslel si. Na ulici neležela žádná mrtvola, to by bylo na San Lupo Drive nemyslitelné. Spatřil starou šedivou kočku Hatfieldových, jak spí na zápraží na slunci. Takto ji viděl už stokrát předtím. Probudil ji zvuk projíždějícího auta, a tak vstala a požitkářsky se protáhla.

Zastavil před domem, kde tak dlouho žil. Dvakrát zatroubil a čekal. Nic! Vystoupil z auta a vyšel po schodech do domu. Když vstoupil, trochu ho zarazilo, že dveře nejsou zamčené.

Uvnitř byly věci vcelku v pořádku. S obavami se rozhlédl, ale nenacházelo se tu nic, na co by se člověk zdráhal podívat. Pátral v obývacím pokoji po nějakém zanechaném vzkazu, který by ho informoval, kam odešli. Jenže žádný vzkaz tam nenašel.

Také nahoře vypadalo všechno jako obvykle, ale v ložnici jeho rodičů byla postel rozestlaná. A možná právě to způsobilo, že začal cítit závrat a také nevolnost. Proto raději vyšel z místnosti. Připadal si na svých nohou nejistě.

Držel se zábradlí a znovu sestupoval dolů. „Kuchyně!“ napadlo ho náhle. Při pomýšlení na něco konkrétního, co by mohl udělat, se mu hlava maličko pročistila.

Když otevřel křídlové dveře, zaznamenal v místnosti pohyb. Pak si uvědomil, že je to jen vteřinová ručička elektrických hodin nad umyvadlem, která se plynule posunula za svislici a začala se opět přibližovat dolů k šestce. Ve stejné chvíli se navíc rozčileně zarazil nad náhlým hlukem, avšak došlo mu, že je to jen motor elektrické ledničky. Zrovna začal vrčet, jako by byl vyrušen Išovým příchodem. Najednou se mu udělalo strašně špatně a přistihl sám sebe, jak zvrací do dřezu.

Potom se vzpamatoval, vyšel znovu ven a sedl si do auta. Už nebyl nemocný, ale cítil se slabý a naprosto sklíčený. Kdyby se pustil do detektivního pátrání a prohledal skříně a zásuvky, nejspíš by něco objevil. Ale k čemu by to bylo dobré, takto se trápit? Hlavní část příběhu jasně vysvítala. V domě nenašel žádná těla; alespoň za to mohl být vděčný. Věřil, že tam nebudou ani žádní duchové – i když ty přesné hodiny a lednička působily přízračně až dost.

Má se vrátit do domu, nebo jít někam jinam? Nejdříve si říkal, že už tam přece nemůže znovu vstoupit. Ale pak si uvědomil, že stejně jako sem přišel on, vrátí se sem i jeho otec a matka, pokud náhodou ještě žijí, a budou ho hledat. Po půl hodině konečně překonal odpor a vrátil se do domu.

Znovu procházel prázdnými pokoji. Promlouvaly s patřičným patosem, jako to bývá u každého obydlí, které zůstalo

bez lidí. Tu a tam na něj nějaká drobnost volala ještě dojemněji – otcova nová encyklopedie (koupená s výčitkami svědomí, co se týče nákladů), matčiny pelargonie v květináčích (které potřebovaly zalít), barometr, na který otec každé ráno poklepal, když sešel dolů na snídani. Ano, jednalo se o prostý dům – takový, jaký byste očekávali od muže, který učil na střední škole dějepis a měl rád knihy, a od ženy, která mu z něj vytvořila domov a působila v představenstvu YWCA, i od jejich jediného dítěte („Pořád se tak dobře učí!“), s nímž měli velké ambice a jehož vzdělání mnohé obětovali.

Po chvíli se posadil v obývacím pokoji. Při pohledu na známá křesla, obrazy a knihy jeho sklíčenost postupně slábla.

Nastal soumrak a on si uvědomil, že od rána nejedl. Neměl hlad, ale jeho slabost mohla být částečně způsobena nedostatkem jídla. Chvíli se přehraboval ve věcech a otevřel plechovku polévky. Našel jen kousek plesnivého chleba. V ledniče bylo máslo a okoralý sýr. Ve skříni objevil sušenky. Plak plynu na kuchyňském sporáku byl velmi nízký, ale podařilo se mu polévku ohřát.

Poté seděl potmě na verandě. Navzdory plnému žaludku se cítil malátně a uvědomil si, že asi utrpěl šok.

San Lupo Drive se nacházela dostatečně vysoko na svahu, takže se mohla pyšnit skvělým výhledem. Jak tam tak seděl a díval se kolem, všechno mu připadalo stejné jako dříve. Procesy, které stojí za výrobou elektřiny, musely být zřejmě téměř automatické. Ve vodní elektrárně proud vody stále udržoval generátory v chodu. Navíc když se vše začalo hroutit, někdo musel nařídit, aby pouliční osvětlení zůstalo zapnuté. Teď pod sebou viděl složitý obrazec světel ve městech kolem East Bay, východní části zálivu, za ním žluté řetězy světel na Bay Bridge a ještě dál skrz slabou večerní mlhu září sanfranciských světel a nezřetelné řetězy na Golden Gate Bridge. Dokonce i semaforey pořád fungovaly a měnily barvu ze zelené na červenou. Záblesky vysoko na mostních věžích vysílaly varování letadlům, která už nikdy neměla létat. (V dáli na

jihu, kdesi v Oaklandu, si všiml celé černé oblasti. Tam musel selhat nějaký vypínač nebo vyhořet pojistka.) Dokonce i reklamní cedule, alespoň některé, pořád svítily. Pateticky se blýskaly a zvaly ke koupi, ačkoli už tu nezbyli žádní zákazníci ani prodavači. Zvláště jedna velká cedule, jejíž spodní část se skrývala za nedalekou budovou, stále vysílala své sdělení *Pijte*, ačkoli už neviděl, co má pít.

Hleděl na ni napůl fascinovaně. *Pijte* – čern. *Pijte* – čern. *Pijte*. „No vlastně, proč ne?“ pomyslel si, vešel dovnitř a vrátil se s láhví otcovy pálenky.

Pálenka však byla málo řízná a nepřinášela žádné uspokojení. „Asi nejsem ten typ,“ přemítal, „který by se upil k smrti.“ Zjistil, že ho skutečně víc zajímá sledování nápisu, který tam stále blikal. *Pijte* – čern. *Pijte* – čern. *Pijte*. Jak dlouho budou ta světla svítit? Co je nakonec přiměje zhasnout? Co přijde pak? Co se stane se vším, co člověk za staletí vybudoval a teď to po sobě zanechal?

„Asi bych měl uvažovat o sebevraždě,“ zamyslel se. „Ne, na to je příliš brzy. Zůstal jsem naživu, a tak jsou nejspíš naživu i další lidé. Jsme jako molekuly plynu ve vakuu. Kroužíme kolem sebe a jeden s druhým nemůžeme navázat kontakt.“

Znovu se ho pomalu zmocňovala jakási otupělost hraničící se zoufalstvím. Co kdyby žil dál a živil se jako mrchožrout těmi obrovskými zásobami jídla, které byly uloženy v každém skladu? Co kdyby se mu podařilo dát dohromady několik dalších přeživších? K čemu by to všechno bylo? Jiná situace by nastala, kdyby si člověk mohl vybrat půl tuctu přátel, kteří přežijí, jenže takto by se nejspíš jednalo o nezajímavé a hloupé lidi, nebo dokonce zákeřné. Podíval se před sebe a viděl, jak v dáli bliká velký nápis. *Pijte* – čern. *Pijte* – čern. *Pijte*. Znovu ho napadlo, jak dlouho bude asi reklama blikat, když už nejsou prodavači, kteří by nápoj prodávali. Potom si vzpomněl na některé další věci, které toho dne spatřil. Dupal, co se stane s kojotem, jehož viděl plahočit se po dálnici, jak to dopadne s dobytkem a koňmi, kteří stáli u napajedla pod

pomalu se otáčejícími rameny větrného mlýna. Jak dlouho se bude větrný mlýn otáčet a čerpat vodu z hlubin země?

Pak se náhle rozběhl a uvědomil si, že má opět vůli žít! Když už nemůže být účastníkem, stane se alespoň pozorovatelem, a to pozorovatelem vycvičeným ke sledování toho, co se děje. Ačkoli za lidstvem spadla opona, pro studenta jako on započalo největší drama ze všech. Během tisíců let se člověk vryl do tváře světa. Nyní člověk odešel. Na nějaký čas určitě, možná navždy. I kdyby zůstali nějakí přeživší, trvalo by dlouho, než by znovu získali nadvládu. Co se stane se světem a jeho tvory bez člověka? A právě kvůli tomuto zůstal naživu. Aby to viděl!

Kapitola druhá

Stejně po ulehnutí do postele neusnul. V temnotě kolem domu se převalovala chladná letní mlha. Pocítil nejprve osamělost, pak strach a nakonec paniku. Vstal z postele. Zabalil se do županu, sedl si před rádio a horečně prohledával pásma. Slyšel však jen vzdálený šum a praskot statické elektřiny, nikde nic.

Náhle ho napadlo zkusit telefon. Když zvedl sluchátko, uslyšel tiché bzučení volné linky. Zoufale začal vytáčet číslo – jakékoli číslo! Slyšel, jak v nějakém vzdáleném domě telefon znovu a znovu vyzvání. Čekal a myslel na to, jak se ten zvuk rozléhá prázdnými místnostmi. Poté, co telefon zazvonil desetkrát, zavěsil. Zkusil druhé číslo a třetí – a pak s tím přestal.

Přišel zase s jinou myšlenkou. Odněkud vyhrabal světelný reflektor, postavil se na verandu, která čněla vysoko nad městem, a vysílal do noci záblesky – *krátký-krátký-krátký, dlouhý-dlouhý-dlouhý, krátký-krátký-krátký*. Starý dobrý signál SOS, k němuž se tak často uchýlovali zoufalí lidé. Z celého města však nepřicházela žádná odpověď. Po chvíli si uvědomil, že pouliční lampy stále svítí, takže světelné znečištění je příliš velké; jeho nepatrné blikání mohl stěží někdo postřehnout.

Vstoupil tedy znovu do domu. Bylo mu v té mlhavé noci chladno. Zapnul termostat a za okamžik uslyšel vrčení olejového hořáku. Elektřina stále fungovala a nádrž na topný olej byla plná, takže nenastaly žádné potíže. Posadil se a po chvíli zhasl světla v domě, protože se ho zmocnil jakýsi zvláštní pocit, že jsou příliš nápadná. Nechal mlhu a tmu, aby ho obklopile a skryly. Stále cítil strach z osamělosti, a jak tak seděl, položil si kladivo těsně k ruce. Vlastně si ho připravil, kdyby bylo potřeba.

A vtom temnotu prořízl strašlivý výkřik! Prudce se zachvěl a pak si uvědomil, že je to jen pářící se kočka, zvuk, který člověk mohl tu a tam zaslechnout i na slušné San Lupo Drive. Řev vyvrcholil, když se k němu připojil agresivní štěkot psa. Poté se noc opět ponořila do ticha.

...

Jako by se rázem ocitli o dvacet tisíc let zpátky. V psincích leželi ohaři, kolie, pudlíci, pekiňáci, vysocí psi – všichni uhynulí žízni a s oteklými jazyky. Ti šťastnější, kteří nezůstali pod zámkem, se volně potulovali městem i krajinou. Pili z potoků, z kašen, z rybníků se zlatými rybkami; tu a tam si ulovili něco k jídlu – rozběhli se za slepicí nebo chytili v parku veverka. A postupně, zatímco hlad lámal všechna ta dlouhá staletí domestikace, se blížili k místům, kde ležela nepohřbená těla.

Nyní už se nejlepší plemeno nemohlo posuzovat podle postoje, tvaru hlavy a znaků. Nyní už šampion Zlatý mladík z Piedmontu IV. nijak nepřevyšoval toho nejhoršího míšence z ulice. Cenu, jíž byl sám život, získal ten s nejbystřejším mozkem, nejpevnějšími končetinami a nejsilnější čelistí, který se dokázal nejlépe přizpůsobit novým podmínkám a který si v nemilosrdné divočině dokázal vybojovat prostředky k životu.

Peaches, kokršpaněl medové barvy, seděl opuštěný a hladem stále víc slábnul. Byl příliš hloupý, aby se uživil obratností, a měl krátké nohy, tudíž se nedokázal hnát za kořistí... Voříšek Spot, dětský domácí mazlíček, měl to štěstí, že našel vrh koťat a zabil je, ne pro zábavu, ale pro jídlo... Ned,

drsnosrstý teriér, který byl vždycky rád sám a od přírody tulák, si dokázal docela dobře poradit... Bridget, zrzavá fenka setra, se chvěla a třásla a chvílemi slabě sténala; její jemná duše nenacházela vůli k životu ve světě bez pána nebo paničky, které by mohla milovat.

...

Toho rána vypracoval plán. Nepochyboval, že v městské čtvrti se dvěma miliony obyvatel musel zůstat naživu i někdo další. Řešení znělo jasně: musí někoho najít, kohokoli. Problémem bylo, jak navázat kontakt.

Nejprve se vydal na obchůzku po okolí v naději, že objeví někoho známého. Kolem povědomých domů však po lidech neviděl ani stopy. Trávníky byly vyprahlé, květiny zvadlé.

Když se vracel domů, procházel parčíkem, kde si jako kluk často hrával a lezl po vysokých skalách. Dvě z nich se nahore skláněly k sobě a tvořily jakousi malou jeskyni, vysokou a úzkou. Ish si tam hrával na schovávanou. Připadalo mu to jako přirozené primitivní útočiště, a tak se do ní podíval. Nikdo tam nebyl.

Kráčel dál po široké ploše hladké skály. Byla posetá malými kulatými otvory, které kdysi původní obyvatelky používaly jako hmoždíře.

„Svět indiánů pominul,“ pomyslel si. „A teď zmizel i náš svět, který následoval ten jejich. Jsem snad jediný, kdo zbyl?“

Potom dorazil zpátky k domu. Nasedl do auta a v duchu si naplánoval trasu, kterou projede městem tak, aby jen málo oblastí zůstalo mimo dosah troubícího klaksonu. Během jízdy se zvědavě rozhlížel, zhruba každou minutu zatroubil a pak čekal a poslouchal, jestli se ozve nějaká odpověď.

Ulice vypadaly jako za časného rána. Parkovalo tu mnoho aut a nepozoroval žádný velký nepořádek. Podle sloupů kouře věděl, kde se vyhnout požárům. Příležitostně narazil na mrtvolu, přemoženou nemocí přímo na ulici. Poblíž jedné z nich zahlédl dva psy. Na jednom nároží viselo na příčném rameni telefonního sloupu tělo muže označené cedulkou *Raboval*.

Když sloup minul, dojel do poměrně velké obchodní čtvrti a teprve tehdy si všiml, že zde skutečně musely panovat alespoň nějaké nepokoje. Velká výloha obchodu s alkoholem byla rozbitá.

Když dojel na konec obchodní čtvrti, zmáčkl klakson jako obvykle a po půl minutě uslyšel z dálky slabé zatroubení. Na okamžik ho napadlo, že ho možná jen klamou uši.

Znovu rychle zatroubil a tentokrát se mu okamžitě dostalo odpovědi. Hrklo v něm. „Někdo se ozývá!“ pomyslel si. Ne-přestával znovu troubit, dlouze a krátce, a když pak pozorně naslouchal, přišla jen jedna dlouhá odpověď.

Otočil se a vyrazil směrem, odkud se ozýval zvuk, vzdálený podle jeho odhadu asi kilometr. Ujel tři bloky, znovu zatroubil a čekal. Tentokrát to zaznělo více zprava! Otočil se. Kličkoval ulicemi, dojel do slepé uličky, zase se otočil a hledal jinou cestu. Zatroubil – odpověď už zněla o poznání blíž. Pokračoval rovně, ale až příliš dlouho, protože další odpověď uslyšel napravo za sebou. Znovu odbočil a dojel do malé obchodní čtvrti. Podél ulice stála auta, ale nikoho neviděl. Přišlo mu divné, že ten, kdo mu dával znamení, nestojí někde na ulici a nemává. Zatroubil a odpověď zazněla téměř před ním. Zastavil auto, vyskočil a spěchal po chodníku. Na předním sedadle auta zaparkovaného u obrubníku uviděl muže. Ve chvíli, kdy ho spatřil, se muž svalil a padl dopředu na volant. Klakson táhle zatroubil, jak po něm sklouzávalo mužovo tělo na sedadlo. Ish přišel blíž a ucítil zápach whisky. Spatřil muže s dlouhým rozčuchaným plnovousem, s nafouklým a zarudlým obličejem, zřejmě v posledním stadiu mdlob. Ish se rozhlédl a viděl, že nedaleký obchod s alkoholem je otevřený dokořán.

V návalu hněvu zatřásl poddajným tělem. Muž trochu ožil, otevřel oči a vydal jakési zachrčení, které mohlo znamenat: „Co je?“ Ish postrčil bezvládné tělo do sedu; přitom muž zašátral po poloprázdné láhvi whisky opřené v rohu sedadla. Ish ji popadl a vyhodil. Uslyšel, jak se roztříštila o obrubník.

Cítil jen hrozný a hořký vztek a strašnou ironii. Ze všech přeživších, které mohl najít, tu zbýval jen starý ubohý opilec, jenž už byl k ničemu na tomto světě nebo jakémkoli jiném. Když pak muž otevřel oči a Ish do nich pohlédl, hněv rázem ustoupil; pocítil jen obrovskou, hlubokou lítost.

Ty oči toho viděly příliš mnoho. Zračil se v nich strach a hrůza, které se nedají vypovědět. Jakkoli mu nafouklé tělo opilce připadalo nechutné – někde za tím vším se skrývala citlivá duše a ta viděla víc, než mohla snést. Zůstal jen útek a zapomnění.

Seděli spolu v autě. Oči opilého muže těkaly sem a tam; sotva je ovládal. Zdálo se, že mužův tragický výraz se jen prohlubuje. Dýchal přerývaně. Ish z náhlého popudu uchopil bezvládné zápěstí a nahmatal pulz. Byl slabý a nepravidelný. Muž nepochybně pil celý týden. Bylo otázkou, jak dlouho ještě vydrží.

„No jistě!“ povzdechl si Ish. Přeživší mohla být krásná dívka nebo inteligentní muž, ale místo nich našel tohoto opilce, který už se ocitl příliš daleko, aby mu dokázal pomoci.

Po chvíli Ish vystoupil z auta. Ze zvědavosti zašel do obchodu s alkoholem. Na pultu se válela zdechlina kočky, ale když se na ni zadíval, ožila a on si uvědomil, že jen ležela po kočičím zvyku v takové poloze, že vypadala jako mrtvá. Kočka na něj hleděla s jakousi chladnou drzostí, asi jako vévodkyně na komornou. Ish se cítil nepříjemně a musel si připomenout, že takto se kočky chovaly vždycky. Kočka vypadala spokojeně a zjevně žila v hojnosti.

Ish se rozhlédl po regálech a uviděl to, co ho zajímalo. Muž se ani neobtěžoval vybrat lepší whisky. Samohonka pro jeho účely posloužila dostatečně.

Když Ish vyšel ven, viděl, že se muži podařilo někde najít další láhev a dlouze se napil. Ish pochopil, že s ním opravdu nic nezmuže. Přesto to chtěl ještě naposledy zkusit.

Naklonil se k okénku auta. Muž, snad oživený posledním drinkem, byl o něco ostražitější.